

**12. MEĐUNARODNA INTERDISCIPLINARNA
STRUČNO-NAUČNA KONFERENCIJA**

INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC CONFERENCE

CONFERENCE 2021

**R
O
N
A**

HORIZONTI / HORIZONS

Subotica, Srbija 14. - 15. maj
Subotica, Serbia on 14 -15 May

ZBORNİK RADOVA
COLLECTED PAPERS

1871

**VISOKA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA ZA
OBRAZOVANJE VASPITAČA I TRENERA - SUBOTICA**

**College of Vocational Studies
of Preschool Teachers and Sports Trainers - Subotica**

WWW.VSOVSU.RS

*Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača i trenera
Subotica*

**TEMATSKI ZBORNIK RADOVA SA 12. MEĐUNARODNE
INTERDISCIPLINARNE STRUČNO-NAUČNE KONFERENCIJE
“HORIZONTI 2021”**

Kvalitet života u pandemijskim uslovima

***THEMATIC COLLECTED PAPERS FROM 12th
INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC
CONFERENCE “HORIZONS 2021”***

Quality of life in pandemic conditions

Subotica, 14-15. maj 2021.

Subotica, on 14th and 15th May, 2021

ISBN 978-86-87893-54-2

- [11] Steinmayr, R., Lazarides, R., Weidinger, A., & Christiansen, H. (2020). Teaching and Learning During the COVID-19 School Lockdown: Realization and Associations with Parent-Perceived Students' Academic Outcomes—A study and preliminary overview.
- [12] Stojanović, D. (2020). Analiza realizacije učenja na daljinu u Srbiji za vreme pandemije virusa COVID 19. <http://ebooks.iien.bg.ac.rs/1492/1/7.%20stojanovic.pdf> (pristupljno 18.01.2021.)
- [13] Ting, S. R., Smith, A. C., & Gomez, E. (2018). E-Learning in China: Progress, challenges, and research issues. In *Digital Transformation and Innovation in Chinese Education* (pp. 1-17). IGI Global.
- [14] Traxler, J. (2010). Distance education and mobile learning: Catching up, taking stock.
- [15] Traxler, J. (2018). Distance learning—Predictions and possibilities. *Education Sciences*, 8(1), 35.

STUDENT ACHIEVEMENT ANALYSIS USING A DISTANCE LEARNING PLATFORM DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Summary:

During the spring and summer of 2020, all the inhabitants of the planet Earth, as well as our country, were affected by the virus COVID-19. In this way, each state, taught by the experience of its predecessors, approached a systematic approach in order to better protect its citizens both in health and social terms. The paper presents an analysis of the achievements of third grade students of the primary School "Zarko Zrenjanin" from Apatin during the COVID-19 pandemic using the E-classroom (platform for the implementation of distance learning). A descriptive method of analysis was used. From the school year 2019/20, all primary school teachers in the Republic of Serbia have the obligation to gradually start introducing the E-classroom in their teaching process. The research showed that the participation in online classes had a smaller number of students, and the reason is the presence of the COVID-19 virus in their families.

Key words: distance learning, E-classroom, COVID-19.

REDEFINISANOST STRUKTURE STRUKOVNIH STUDIJA I NADZORNIH POSLOVA U VISOKOM OBRAZOVANJU

Miroslav Kuka ¹, Valentina Gulevska ¹, Ildiko Đokić ²

¹ Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“, Pedagoški fakultet u Bitoli, R. S. Makedonija

² Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača i trenera, Subotica, Srbija

Sažetak:

Obrazovanje u budućnosti podrazumeva rekonstrukciju sistema edukacije. To praktično znači sprovođenje reformi njegovog celokupnog sistema, kao i razvoj koncepcije permanentnog obrazovanja usklađenog sa društvenim potrebama i promenama. Reforma nije zamišljena kao posao ograničenog trajanja, već ima zadatak da stvori institucionalni okvir za stalna poboljšanja i usavršavanja sistema obrazovanja. U procesu evropskih integracija neophodno je obrazovni sistem uskladiti sa kriterijumima i preporukama Evropske unije, uz obraćanje pažnje na indikatore uspešnosti obrazovnog sistema, koji je definisan EU standardima. Ovde prikazan rad predstavlja integralni deo šire postavljenog i realizovanog idejnog projekta *Redefinisanosti strukture i strategija razvoja visokog obrazovanja u Srbiji*, koji je rađen u periodu od 2013 - 2015. godine, a potom dostavljen Skupštini R. Srbije, tj. Odboru za obrazovanje, nauku, tehnološki razvoj i informatičko društvo. Idejni projekat je timski realizovan uz koordinaciju rada ne samo centralne grupe i regionalnih radnih grupa u Srbiji, već i u zemljama iz regiona sa ukupno sedamdeset saradnika na projektu. Model naše strukture visokog obrazovanja podrazumeva promene unutar: otvorenosti, obuhvata i dostupnosti visokog obrazovanja, finansiranja visokog obrazovanja, povećanja kvaliteta i efikasnosti visokog obrazovanja, usklađenosti i mobilnosti studijskih programa, kao i inspekcijskih i nadzornih poslova u visokom obrazovanju.

Ključne reči: visoko obrazovanje, redefinisanost strukture, strategija razvoja, tempo reformske realizacije.

Implementacije konceptualnih modernizacija u strukturi visokog obrazovanja

U Džomtijenu je 1990. godine u organizaciji UNESCO-a, održana konferencija *Obrazovanje za sve* u okviru koje je usvojena *Svetska deklaracija o obrazovanju za sve*, koja je registrovala nekoliko pravaca u daljem proučavanju razvoja obrazovanja. Jedan od tih pravaca, u Deklaraciji definisan pod tačkom 5, odnosi se na obrazovanje i razvoj sa akcentom na izmenama i podsticanjima ka boljim i višim dostignućima učesnika u obrazovnom procesu. Modeli izmena, koji se našim projektom predviđaju imaju dve glavne faze: 1. fazu diseminacije tokom koje se zainteresovani upoznaju sa suštinom nove ideje koju treba primeniti (u našem slučaju ovo bi odgovaralo svim pripremnim radnjama postavke našeg predloga za redefinisanostrukturu visokog obrazovanja, uz navođenje svih naučno validnih razloga potrebe za njegovim sprovođenjem) i 2. fazu implementacije, odnosno, proces prilagođavanja strategije primene naše promene (izmene). Ovaj deo odgovara postrealizaciji našeg predloga za redefinisanostrukturu visokog obrazovanja, koji poprima šire socijalno institucionalne konotacije, a koje izlaze iz okvira ovog domena naše analize i potencijalnog uticaja. Naš projekat svojim konceptijskim pristupom, izmenama unutar strukture visokog obrazovanja, podrazumeva strategiju promena „odozdo na gore“, odnosno, strategiju u kojoj će inicijative visokoškolskih ustanova (fakulteta, instituta, strukovnih škola...) dolaziti do izražaja.

Ovakav pristup odgovarao bi tezi koja smatra da su manje uspešne strategije unapređenja obrazovnog procesa koje deluju sa viših nivoa, odakle se kreira obrazovna politika, a za koje je karakteristično oslanjanje na konsultante koji utiču spolja, a zapravo nemaju direktnog dodira sa obrazovnom praksom, osim intuitivnih pretpostavki. U koju kategoriju bi svrstali našu izmenu strukture visokog obrazovanja?

Zavisno od principa promena (izmena), u postojećoj pedagoškoj praksi se govori o četiri vrste mogućih izmena: adaptivne, spoljašnje, regulacione i strukturalne. Naša izmena u ovoj opštoj postavci odnosi se na strukturalni tip promene, koji je usmeren ka promenama u organizacionoj strukturi visokog obrazovanja, ali se njime ne zadire u menjanje realizacije obrazovno-vaspitnog procesa. Primarno, strukturne i sistemske promene su usmerene ka ekonomičnosti, racionalnosti, obrazovnoj liberalizaciji i sticanju konkretnih znanja. Naše izmene unutar već postojeće strukture možemo da podvedemo pod model tzv. kontrolisanog širenja.

Ovaj prilaz promenama najviše odgovara obrazovnim sistemima kojima nisu potrebne radikalne promene, već intervencije ograničenih razmera - prepravke, popravke, modifikacije, odnosno, uvođenje novih pojedinosti u postojeći sistem, tj. strukturu. Promene ove vrste imaju karakter konceptualne modernizacije usmerene ka boljim postignućima na nivou visokog obrazovanja. U nastavku navodimo neke od sistematizovanih strukturalno-sistemske promene, strateške ciljeve i akcione mere za nivo visokog obrazovanja.

Strukovne studije

S obzirom da je „obrazovno tržište“ omogućilo da se gotovo svi obrazovni profili, donedavno isključivo školovani na strukovnim studijama, sada školuju i na akademskim, potrebno je izvršiti smanjenje jednog broja akademskih ili strukovnih visokoškolskih ustanova. Npr. deset visokih strukovnih škola za obrazovanje vaspitača u Srbiji i pet učiteljskih fakulteta, koji imaju studijske grupe za obrazovanje vaspitača, godišnje iškoluju preko 2.000 vaspitača što je približno jedna petina ukupnog broja trenutno zaposlenih vaspitača u Srbiji (oko 11.000). Sa druge strane, podaci iz Nacionalne službe za zapošljavanje pokazuju da na jednog zaposlenog vaspitača u Nišu, Beogradu ili Novom Sadu, dolazi 10-12 onih koji su na biroima za zapošljavanje. Ovaj odnos između broja zaposlenih i nezaposlenih vaspitača je u unutrašnjosti Srbije još izraženiji.

U tom cilju je, takođe, neophodno u vanprivrednim delatnostima redukovati postojeće nivoe stručne spreme jer su na visokoškolskim ustanovama determinisani administrativnim formama, a ne sadržajima struke. Npr. komparacijom postojećih kurikuluma, sadržaja predmeta, ispitnih pitanja, itd. na osnovnim, specijalističkim i master strukovnim studijama, sve se svodi na jedan isti sadržaj, unekoliko izmenjen, proširen, produžen i ponavljan još godinu dana. Na pojedinim strukovnim studijama, npr. vaspitačkim, postoji čak sedam nivoa stručne spreme, što je nedopustivo, a istovremeno nameće urgentnu potrebu programskog redefinisanja specijalističkih strukovnih i master akademskih studija.

Pomenuti nivoi stručne spreme su sledeći; 1. osnovne studije na višim vaspitačkim školama kojih više nema - (nivo pre Bolonjskog programa). Ovi studenti kroz proces doškolovavanja u trajanju od godinu dana sada završavaju visoke škole strukovnih vaspitačkih studija, 2. osnovne strukovne studije na visokim školama strukovnih vaspitačkih studija, 3. master strukovne studije na visokim školama strukovnih vaspitačkih studija, 4. specijalističke strukovne studije na visokim školama strukovnih vaspitačkih studija, 5. osnovne akademske studije na učiteljskim fakultetima (smer vaspitač), 6. master akademske studije na učiteljskim fakultetima (smer vaspitač), 7. sve ovo u perspektivi (ukoliko već nije i zaživelo) daje mogućnost i doktorskih studija na učiteljskim fakultetima za vaspitački obrazovni profil.

Navedeno se ne treba posmatrati kao problem visokog obrazovanja, već prvenstveno kao profesionalna/radna refleksija, izazvanih psiho-socioloških problema, zasnovanih na administrativnoj stručnosti, bez bitnosti sadržaja struke. Takođe, potrebno je na nacionalnom nivou usvojiti *Zakon o linearnom priznavanju svih ostvarenih nivoa stručnosti na visokoškolskim ustanovama*. Na primer: diploma specijaliste ili mastera na strukovnim vaspitačkim studijama ne priznaje se u Nišu, Knjaževcu, Boru, Aleksincu, Čupriji, Zaječaru, Pirotu,... ali se priznaje u Svrlljigu, Lapovu, Paraćinu, Beogradu (ne u svim opštinama) što je zaista nedopustivo!

Inspeksijski i nadzorni poslovi u visokom obrazovanju

U Odseku za inspeksijske i nadzorne poslove u ustanovama visokog i višeg obrazovanja, kao i studentskog standard, obavljaju se poslovi koji se odnose na: inspeksijski nadzor i nadzor nad radom ustanova visokog, višeg obrazovanja i studentskog standarda, nadzor nad zakonitošću akata ustanova studentskog standarda, utvrđivanje ispunjenosti uslova za izdavanje dozvola za rad, pripremu odgovora na tužbe i druga izjašnjavanja za potrebe sudskih i drugih postupaka pred nadležnim organima, itd. Naše izmene i nove sistematizacije unutar inspeksijskih i nadzornih poslova u visokom obrazovanju ne potpadaju pod strukturalni tip promena visokog obrazovanja, ali kao veoma bitan i do sada zanemaren segment visokog obrazovanja, najneposrednije utiču na strategiju razvoja visokog obrazovanja u Srbiji. Koliko je društvu bitno da se na zakonit način sprovodi proces visokog obrazovanja u Srbiji najbolje svedoči činjenica da samo četiri inspektora obavljaju inspeksijske i nadzorne poslove u ustanovama visokog obrazovanja na području cele R. Srbije. U tom cilju naši predlozi prioritarno podrazumevaju da treba formirati tri centra za inspeksijske i nadzorne poslove u ustanovama visokog obrazovanja (Vojvodina, Beograd i Centralna Srbija).

Svaki od centara ima obavezu da u roku, najkasnije mesec dana od dana podnete prijave, odgovori podnosiocu zahteva, bilo da je on fizičko ili pravno lice. Takođe, Inspekcija za nadzorne poslove u visokom obrazovanju ima zakonsku obavezu da po podnetoj prijavi i uz osnovanost sumnje, pokrene prekršajnu ili krivičnu prijavu protiv „aktivnog poslodavca“ (dekana, direktora ili bilo kog drugog zaposlenog) kako bi zaštitila interese i zakonitost rada države tj. „pasivnog poslodavca“ koga „aktivni poslodavac“ zastupa. U nadležnosti Inspekcije za nadzorne poslove u visokom obrazovanju treba da budu i dela iz oblasti mobinga na poslu. Nadležnosti inspekcije unutar ove oblasti treba zakonski redefinisati. Ukoliko u periodu od tri godine, nadležno lice u Centru za inspeksijske i nadzorne poslove u ustanovama visokog obrazovanja, posle inspeksijski odbijene, neadekvatnom kaznom sankcionisane ili zataškane prijave, izgubi dva ili više, privatno pokrenutih prekršajnih ili krivičnih postupaka po istom sadržaju, gubi licencu za rad i mogućnost daljeg rada.

Strategija razvoja visokog obrazovanja

Strategija razvoja u bilo kojoj oblasti, pa tako i u oblasti visokog obrazovanja, primarno je determinisana rešenjima društva da predložene mere prihvati, a potom inkorporira u svoj institucionalni sistem. Najmanji problem je da se, bez jasno navedenog sadržaja i odgovornosti, licencira rokovima: do 2020. godine, do 2025. godine, do 2030. godine itd. Trebalo bi realizovati predložene strateške ciljeve, akcije i mere uz prpratne indikatore napretka. Dosadašnje strategije razvoja obrazovanja predstavljaju spisak lepih želja, koje nikog ne obavezuju i ne traže odgovornost za izgovoreno, a neispunjeno. Osnovni moto dosadašnjih strategija razvoja obrazovanja, svodi se na predviđanje, šta bi

se trebalo desiti sutra, sledećeg meseca i sledećih godina, a potom „argumentovano objasniti“ zašto se to nije desilo.

Predložene mere strukturalno-sistemskih promena visokog obrazovanja, datih sa naše strane, mogu se, uz čvrstu rešenost društva, zakonski sprovesti i sistemski inkorporirati tokom najkraćeg mogućeg perioda od dve godine. Indikatore napretka, tj. sistemskog inkorporiranja predloženih mera treba da kontroliše komisija, koju bi formirao i nadgledao Skupštinski odbor za obrazovanje, nauku i tehnološki razvoj. Sastav Komisije bi činili svi društveno-politički i obrazovno-vaspitni predstavnici u sledećem sastavu: nastavnici na visokoškolskim ustanovama i to: nastavnici na državnim akademskim studijama (10 predstavnika), nastavnici na privatnim akademskim studijama (5 predstavnika), nastavnici na državnim strukovnim studijama (4 predstavnika) i nastavnici na privatnim strukovnim studijama (2 predstavnika). U sastav Komisije moraju obavezno biti izabrani i predstavnici studenata: studenti na državnim akademskim studijama (5 predstavnika), studenti na privatnim akademskim studijama (2 predstavnika), studenti na državnim strukovnim studijama (3 predstavnika) i studenti na privatnim strukovnim studijama (1 predstavnik). Nadalje: predstavnici svakog od instituta (čiji je osnivač R. Srbija) iz prirodnih i društvenih nauka (po jedan predstavnik), predstavnici svih parlamentarnih političkih partija po proporcionalnom sistemu zastupljenosti (25 predstavnika), predstavnici RZS, NBS, NSZ i RFPIO (4 predstavnika, tj. iz svake institucije po jedan), kao i predstavnici Privredne komore Srbije (4 predstavnika). Kvartalni izveštaji navedene Komisije, unutar zakonom definisanih nadležnosti, koje treba da imaju i nadležnosti pokretanja postupaka u cilju izricanja sankcija zbog nerealizovanih ciljeva, usvajali bi se dvotrećinskom većinom.

Zaključak

U cilju usavršavanja i što bržeg uspešnog približavanja našeg obrazovnog sistema evropskom, neophodno je sprovesti opsežne mere i uvesti jednoobrazne, strukturalne promene u domenu visokog obrazovanja na teritoriji čitave Srbije. Neophodno je da Ministarstvo prosvete Srbije, osim uobičajenih, uspostavi i čvršće kontakte sa ministarstvima prosvete nekih zapadnoevropskih država po tom pitanju, a ne samo sa državama u našem regionu. Naše visokoškolske ustanove moraju uzeti aktivnije učešće u kreiranju strategija unapređenja obrazovnog procesa, polazeći od zahteva prakse, kako kod nas, tako i u inostranstvu. Treba imati u vidu činjenicu da osnovno obrazovanje u nekim evropskim zemljama počinje znatno ranije nego kod nas (u Velikoj Britaniji sa navršenih pet godina, a u Holandiji već sa navršene četiri godine). Postojeća pedagoška praksa mora se bazirati na četiri vrste mogućih izmena: adaptivnim, spoljašnjim, regulacionim i strukturalnim.

Imajući u vidu sve veću mobilnost stanovnika Evrope, neophodno je što pre preduzeti sve neophodne korake ka što uspešnijem približavanju našeg obrazovnog sistema

evropskom. Ovaj rad je skroman doprinos tim naporima i pokreće, osim poziva na akciju, niz tema koje su od suštinskog značaja za obrazovanje budućih generacija u našoj zemlji.

Literatura

- [1] Archer L., Hutchings M. i Ross A. (2003). *Higher Education and Social Class: Issues of Exclusion and Inclusion*. London: Routledge and Falmer.
- [2] Bourdieu P. Passeron J.C. (1990). *Reproduction in Education, Society and Culture*. London: Sage, drugo izdanje.
- [3] Kuka, M. i ostali (2015). *Redefinisanost strukture i strategija razvoja visokog obrazovanja Republike Srbije*. Beograd: Autorsko izdanje.
- [4] Kuka, M. i Živković, V. (2009) *Redefinisanost strukture obrazovnog sistema Republike Srbije*, Beograd, Autorsko izdanje.
- [5] Kuka, M., Jovanović, K. i Talevski, J. (2013). *New Conceptions of Educational Systems in the Function of Projecting the School of the Future*. u *Journals of the USA-China Education Review A & B, EL Monte/USA, № 9*, (strane: 703 – 708).
- [6] Кука, М. Йованович, К. Талевски, Й. (2013). Проектирование новых структур системы образования, *Известия Южного Федерального Университета - Педагогические науки. Ростов-на-Дону/Россия: № 5*, (strane: 11 – 15).
- [7] Kuka, M., Jovanović, K. i Talevski J. (2013). *Projecting the New Strategies of Education System*, rad prezentovan i objavljen na: *The 4th Conference Asia Regional Open Courseware and Open Education Conference, Bangkok/Thailand*: (strane: 152 – 156).
- [8] Kuka, M., Jovanović, K. i Talevski, J. (2012). *Changes in the Structure of Educational System in the Function of Millennium Tendencies*, *The International Conference on Teaching and Learning, Abuja/Nigeria: October, 23rd – 27th 2012*, (strane: 134 – 138).
- [9] Kuka, M., Talevski, J. i Jovanović, K. (2013). *Transformation Due to New Concepts Within the System of Education and Learning*, *Advanced Research in Scientific Areas - ARSA, Zilina/Slovakia: ARSA*. (strane: 256 – 259).
- [10] Kuka, M. i Stojanoska, G. (2012). *Redefinition of Education Structure of the Republic of Serbia, The International Conference Education Across Borders. Florina/Greece*: (strane: 657 – 660).
- [11] Moortgat J. P. (1996). *A Study of Dropout in European Higher Education: Case Studies of Five Universities*. Strasbourg: Council of Europe.
- [12] Statističke analize RZS, NBS, NSZ i RFPIO R. Srbije
- [13] Vlada Republike Srbije, (2010). *Nacionalna strategija zapošljavanja za period od 2011. do 2020. - Analiza stanja i perspektive razvoja*. Beograd: Vlada R. Srbije.